Chovatel/chovatelka včel (kód: 41-035-H)

Autorizující orgán: Ministerstvo zemědělství
Skupina oborů: Zemědělství a lesnictví (kód: 41)
Týká se povolání: Včelař
Kvalifikační úroveň NSK - EQF: 3

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Posuzování stavu včelstva	4
Péče o zdraví včel	4
Vedení včelařské evidence	3
Údržba včelařských zařízení a dalšího vybavení	3
Péče o včelstvo v průběhu celého včelařského roku	3
Rozmnožování včelstev	3
Posuzování lokality pro umístění včelstev, pěstování včelařsky významných rostlin	3
Podnikání v oblasti včelařství	4

Platnost standardu

Standard je platný od: 23.12.2025

Kritéria a způsoby hodnocení

Posuzování stavu včelstva

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vyjmenovat, charakterizovat a rozlišit jednotlivé složky včelstva s využitím správné terminologie	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Popsat stavbu těla, vnitřní orgány a pudy včel	Ústní ověření
c) Provést základní prohlídku včelstva včetně vedení evidence	Praktické předvedení
d) Navrhnout, popsat a provést potřebná opatření na základě zjištěného stavu	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Určit pomůcky pro chov včel	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Péče o zdraví včel

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat a identifikovat nemoci podle projevů včel v úlu	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Vysvětlit důležitost prevence výskytu onemocnění včel, vyjmenovat preventivní opatření přispívající ke zdraví včel	Ústní ověření
c) Předvést způsoby monitoringu včelstev a zásahy proti roztoči Varroa destructor v závislosti na určeném období	Praktické předvedení
d) Popsat odběr a odebrat vzorky pro diagnostiku moru včelího plodu a hniloby včelího plodu	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Charakterizovat projevy nosemózy, provést diagnostiku a uvést patřičná opatření a zásahy	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Vedení včelařské evidence

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vyjmenovat legislativní předpisy související s chovem včel a orientovat se v nich	Ústní ověření
b) Uvést možnosti využití dotačních titulů souvisejících s chovem včel	Ústní ověření
c) Vysvětlit vedení včelařské evidence včetně záznamů zdravotního stavu a vytvořit úlovou kartu	Praktické předvedení a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Údržba včelařských zařízení a dalšího vybavení

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Provést mechanické očištění a dezinfekci jednotlivých částí úlu	Praktické předvedení
b) Provést údržbu a drobné opravy vybraného včelařského zařízení	Praktické předvedení
c) Provést základní úkony při tvorbě rámků (sbíjení, fixaci mezistěn)	Praktické předvedení
d) Dodržovat zásady BOZP a PO při údržbě a opravách	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Péče o včelstvo v průběhu celého včelařského roku

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Charakterizovat jednotlivá období včelařského roku, projevy včel a zásahy včelaře	Ústní ověření
b) Předvést ošetřování včelstva podle daného období	Praktické předvedení
c) Vysvětlit a předvést určené zásahy v daném typu úlu (spojování, rozšiřování, přidávání a výměna matek)	Praktické předvedení a ústní ověření
d) Vysvětlit specifika včelaření ve středních a velkých provozech	Ústní ověření
e) Dodržovat při péči o včelstva zásady BOZP a PO	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Rozmnožování včelstev

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Charakterizovat jednotlivé způsoby rozmnožování včelstev (přirozené i umělé), včetně jejich výhod a nevýhod	Ústní ověření
b) Vysvětlit příčiny a příznaky rojové nálady ve včelstvech, vyjmenovat a charakterizovat druhy rojů	Ústní ověření
c) Provést protirojová opatření a předvést usazení roje do úlu	Praktické předvedení
d) Předvést rozmnožování včelstev formou tvorby oddělků a smetenců	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Posuzování lokality pro umístění včelstev, pěstování včelařsky významných rostlin

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Posoudit vhodnost určené lokality pro umístění stanoviště včelstev, stanovit optimální zavčelení prostoru a navržené řešení obhájit	Praktické předvedení a ústní ověření
b) Určit včelařsky významné rostliny, charakterizovat jejich užitkovost a období využitelnosti	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Charakterizovat fenologická období, jejich vůdčí rostliny a další rostliny podle daných oblastí	Praktické předvedení
d) Popsat způsoby množení a množit včelařsky významné rostliny z matečných rostlin	Praktické předvedení a ústní ověření
e) Vyhodnotit zadané stanoviště z hlediska včelí pastvy	Praktické předvedení
f) Zdůvodnit význam včel pro člověka, krajinu a její biodiverzitu	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Podnikání v oblasti včelařství

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Zhodnotit ekonomicky chov včel na základě podkladů	Praktické předvedení
b) Vyjmenovat možná rizika chovu včel v podnikání a navrhnout eliminaci případných rizik chovu	Praktické předvedení a ústní ověření
c) Posoudit racionálnost jednotlivých způsobů chovů včel	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

1. Vstupní předpoklady pro účast na zkoušce
Uchazečem o zkoušku může být každá fyzická osoba starší 18 let, která získala alespoň základy vzdělání, nebo účastník rekvalifikace podle zákona č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti.

Zdravotní způsobilost pro vykonání zkoušky je vyžadována a prokazuje se lékařským potvrzením (odkaz na povolání v NSP – https://www.nsp.cz/jednotka-prace/vcelar).

Autorizovaná osoba zároveň s odesláním pozvánky ke zkoušce písemnou formou sdělí, kde a jakým způsobem se uchazeč může informovat o svých povinnostech a průběhu zkoušky a které doklady/dokumenty musí uchazeč předložit bezprostředně před započetím zkoušky.

2. Průběh zkoušky
Před zahájením zkoušky uchazeč předloží zkoušejícímu průkaz totožnosti a případně další dokumenty opravňující k připuštění ke zkoušce uvedené v části 1. Vstupní předpoklady pro účast na zkoušce.

Bezprostředně před zahájením zkoušky autorizovaná osoba seznámí uchazeče s pracovištěm, s organizací zkoušky, s jeho právy a povinnostmi v rámci zkoušky dle zákona č. 179/2006 Sb. a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž autorizovaná osoba vyhotoví a uchazeč podepíše písemný záznam.

Zkoušející uzná, a tedy nemusí ověřovat, ty odborné způsobilosti, které byly již dříve u uchazeče ověřeny v rámci zkoušky z jiné profesní kvalifikace (nutno doložit osvědčením o získání profesní kvalifikace), a které jsou shodné svým rozsahem i obsahem. Rozsah a obsah odborné způsobilosti určují její jednotlivá kritéria a pokyny k provedení zkoušky popsané v hodnoticím standardu. Zkoušející tyto odborné způsobilosti neuzná jako již ověřené, pokud by tím nebylo zajištěno řádné ověření ostatních požadavků stanovených tímto hodnoticím standardem (například při nutnosti dodržení technologických postupů a časové souslednosti různých činností).

Zkouška se koná v českém jazyce.

Zkouška je veřejná. Praktická část zkoušky a praktická zkouška není veřejná v případech, kdy to je nutné z hygienických důvodů nebo z důvodu ochrany zdraví a bezpečnosti práce.

Při ověřování odborných způsobilostí formou praktického předvedení je třeba přihlížet především k bezpečnému provádění všech úkonů, dodržování hygieny práce, jakož i ke kvalitě a časovému hledisku zvládání předváděných operací. Přitom je nutné posuzovat nejen dosažený výsledek, ale i samostatnost při rozhodování o nejvhodnějším postupu řešení zadaného úkolu podle daných podmínek pracoviště. Důraz je třeba klást na šetrnou manipulaci se včelami podloženou dostatečnými odbornými vědomostmi a dovednostmi.

Zkouška z této profesní kvalifikace bude probíhat v období včelařské sezony, tj. v období aktivity včel, tj. přibližně květen – srpen, podle průběhu počasí.

U odborné způsobilosti **Péče o zdraví včel** bude probíhat ověřování výhradně u zdravých včelstev. V kritériu a) autorizovaná osoba připraví simulaci – fotografie s výskytem příznaků nemocí. V kritériu e) uchazeč v rámci diagnostiky pracuje s biologickým mikroskopem, použije zvětšení 400x.
U odborné způsobilosti **Vedení včelařské evidence**, v kritériu a) uchazeč zmíní veterinární zákon, plemenářský zákon a občanský zákoník v souvislosti s chovem včel.
U odborné způsobilosti **Údržba včelařských zařízení a dalšího vybavení** v kritériu b) se jedná o drobné truhlářské opravy zejména u úlů, rojáčků, plemenáčů (dřevo pracuje vlivem počasí), dále o povrchové úpravy úlů a dalších včelařských pomůcek. Autorizovaná osoba vybere vzorek, který prezentuje včelařské zařízení.
U odborné způsobilosti **Posuzování lokality pro umístění včelstev, pěstování včelařsky významných rostlin** v kritériu d) uchazeč popíše a prakticky předvede jednoduché způsoby množení včelařsky významných rostlin (řízkování dřevitými a bylinnými řízky, dělením rostlin, hřížením atd.).

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby je oprávněný předčasně ukončit zkoušku, pokud vyhodnotí, že v důsledku činnosti uchazeče bezprostředně došlo k ohrožení nebo bezprostředně hrozí nebezpečí ohrožení zdraví, života a majetku či životního prostředí. Zdůvodnění předčasného ukončení zkoušky uvede autorizovaná osoba do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Uchazeč může ukončit zkoušku kdykoliv v jejím průběhu, a to na

vlastní žádost.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou odbornou způsobilost a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky.

Výsledné hodnocení pro danou odbornou způsobilost musí znít:
- „splnil“, nebo
- „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé odborné způsobilosti.

Výsledné hodnocení zkoušky zní buď:
- „vyhověl“, pokud uchazeč splnil všechny odborné způsobilosti, nebo
- „nevyhověl“, pokud uchazeč některou odbornou způsobilost nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí autorizovaná osoba vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před jedním zkoušejícím, který musí být přítomen u zkoušky po celou dobu jejího trvání.

Zkoušející je povinen provádět ověřování odborných způsobilostí při zkoušce přesně podle všech ustanovení tohoto hodnoticího standardu.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

a) Střední vzdělání s výučním listem v oboru vzdělání včelař a střední vzdělání s maturitní zkouškou a nejméně 5 let odborné praxe v oblasti včelařství nebo ve funkci učitele odborného výcviku nebo praktického vyučování v oblasti včelařství.
b) Střední vzdělání s maturitní zkouškou nebo vyšší odborné vzdělání se zaměřením na zemědělství nebo zahradnictví a nejméně 5 let odborné praxe v oblasti včelařství nebo ve funkci učitele odborného výcviku nebo praktického vyučování v oblasti včelařství.
c) Vysokoškolské vzdělání se zaměřením na zemědělství nebo zahradnictví a nejméně 5 let odborné praxe v oblasti včelařství nebo ve funkci učitele odborných předmětů nebo odborného výcviku nebo praktického vyučování v oblasti včelařství.
d) Profesní kvalifikace Chovatel/chovatelka včel (41-035-H) a střední vzdělání s maturitní zkouškou a nejméně 5 let odborné praxe v oblasti včelařství.

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost a praxi v povolání autorizujícímu orgánu, a to předložením dokladu nebo dokladů o získání odborné způsobilosti a praxe v povolání v souladu s hodnoticím standardem této profesní kvalifikace, nebo takovým postupem, který je v souladu s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu této profesní kvalifikace autorizujícím orgánem stanoven.

Žádost o udělení autorizace naleznete na internetových stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo zemědělství, www.mze.gov.cz.

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

- Zkušební místnost se stolem a židlemi vybavená PC s připojením k internetu
- Minimálně dvě stanoviště včelstev, každé s minimálně 10 včelstvy
- Chov včel v různých nástavkových systémech (nízkonástavkový, vysokonástavkový a kombinovaný)
- Pracoviště se základním ručním truhlářským nářadím na sbíjení rámků, zatavování mezistěn a drobné opravy, dezinfekční prostředky, spojovací materiál
- Kuřák, rozpěrák, roják, smetáček, monitorovací podložky, sada na monitoring cukrem a CO_2 , biologický mikroskop se zvětšením minimálně 400x, schválená léčiva, kompresor a zdroj aerosolu, teplovzdušná pistole, ochranné pomůcky, přířezy, mezistěny, souše, přidávací klícky, matky, smyk, prázdné nástavky, matečné rostliny k množení, úlový deník, fotografie s příznaky nemocí včel

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Zajištění vhodných prostor pro provádění zkoušky prokazuje žadatel odpovídajícím dokladem (např. výpis z katastru nemovitostí, nájemní smlouva, dohoda).

Doba přípravy na zkoušku

Uchazeč má nárok na celkovou dobu přípravy na zkoušku v trvání 15 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm, s organizací zkoušky, s požadavky BOZP a PO a s právy a povinnostmi uchazeče v rámci zkoušky podle zákona č. 179/2006 Sb.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky jednoho uchazeče (bez času na přípravu a přestávky) je 5 až 7 hodin (hodinou se rozumí 60 minut).

Autoři standardu

Autoři hodnoticího standardu

Hodnoticí standard profesní kvalifikace připravil Národní pedagogický institut ČR ve spolupráci s Národní radou pro kvalifikace, Ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem zemědělství a odborníky z praxe z těchto subjektů:

- Střední odborné učiliště včelařské – Včelařské vzdělávací centrum, o. p. s. Nasavrky
- Pracovní společnost nástavkových včelařů CZ
- Včela pro Moravský kras
- Střední odborné učiliště Blatná
- Střední škola gastronomie, farmářství a služeb Jeseník
- Střední škola hospodářská a lesnická Frýdlant

Hodnoticí standard profesní kvalifikace schválilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR.